

مشاورت

مطبعه و محل اداره :

حفظ ال اوغوشده امنیت
سندوغی جوارنده
شکول یقوشنده
۲۷ نومرو

مسئله که زه موافق آثار
جدیده معالیه نویسه
قبول اولور

درج ابدیه بن آثار اعاده اولور

فیه ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاسیه و بالخاصه احوال و شیوه اسلامیه و کث ایدر دهفته بر نشر اولور

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

درستعادتده نسخی ۵۰ یا ۵۰۰

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	القی آیفانی	غرومی
۶۵	۳۵	۳۵
۶۵	۳۵	۳۵
۱۷	۹	فرانق

عدد : ۱۷۵

۲۱ محرم الشریفه ۱۳۲۹ پنجشنبه ۲۹ کانون اول ۱۳۲۷

یدنجی جلد

شعری . گویا کہ بوسوز باشده کی جاتسز بینک ،
طوغمہ دن رحمت مولایہ کوچوب کیتدیکنک ،
دست قدرتلہ یازیلش ازلی خاطرہ سی !
« کایور روحک ایچون فاتحہ چکمک صیرہ سی ،
یازیق ای ملت مرحومہ ! » دیدن صوکرہ ،
آتلام روسیہ کیتمکده اولان بر واپورہ .
اوزمان روسیہ غایت صیقی بر استبداد
واردی . هرکیمده سزرلرہ بر آز استعداد
خلقی ارشاده ، باقارسین یوق ایدرلردی اونی .
مدنی آوروپا بیلیم نہیہ کورمزدی بونی !
سونکو ، قورشون کی کسیرمه اولومارلہ اولن ؛
یاخرد اشکنجہلرک درلوسی تطبیق ایدیلن ؛
نہ صولوق وار ، نہ ایشیق وار ، نہ اوطور وار ، نہ طوراق ،
ایکی اوچیوز قولاج آلتندہ یرک ، ہم چییلاق ؛
همده آچ ایشدیلوب اولدیریلن مظلومین
بولدی ملیونلری دیرلرہ ، یالاندر . دیهیک !
بیلیمورلرکے بوشدتلرک اولماز حکمی :
کوز ییلار اوکجه ، فقط صوکرہ قانیقسار اولومی .
صانیورلر قفا کسمکله ، بین ازمکله
فکر حریت اولور . هی کیدی شاشقین خذله !
دها قوتله نیور قانله صولانمش طوپراق :
اکیلن کوکدهلرک هپسی یارین فیشقیرجق !
هانکی معصومک اولور خونی بو دنیاده هدر ؟
یوقسه قانون آلہی بی ده پیرتارمی بشر !
اولا کیزلیجه بر مطبعه تأسیس ایتدم .
بش اون اوکسوز بولہرق باصمه جیلق اوکرتدم .
قلمم چوقچہ پوروزلیدی ، فقط چارہ سی نہ ؟
شمیدیلک مقصدی آز چوق یتیشیر تأمینہ ،
دیہیرک ، هر نہ بیایرسہم ، کیجه کوندوز یازدم ؛
اوقویانلر اوقدر چوقدی که هیچ اومازدم .
اوستہ آثارینی ویردکجه چوجوقلر باصدی ؛
آلئی آی صوکرہ بزم مطبعه نک چیقدی آدی .
کوکسی ایمانلی بش اون دانه فدائی کلہرک ،
دیدیلر : « سن نہ باصارسهک اونی توزیع ایددجک
واسطهک ایشته بز ، قورقوله جق شی یوقدر . .
پارہ لازمسهده بیلدیرلہ ویرنلر بولنور . »
بر جریده یلہ هان باشلا بیوردم وعظہ .
چونکه اک باشلیجه یول خلقی بودر ایقناطہ .

مدنیتمده کی انسانلر ایچون مطبوعات
کی کرسی رشادت اولامازکن ، هیهات ،
کورولن سزده ، نہ حکمتسه ، تماماً عکسی !
اک فنا بر جریان کورستریور اک آیسی .
مسلمان عنصری ذاتاً اویانیقدر اوراده ؛
بزده برواسطه تشکیل ایدیوردرک آراده .
پارہ سزلقدی بدایتده ایشک قورقولوسی . .
اغنیا آلتونی بذل ایتدی اتکار طولوسی .
آجدق اولدجقه کوزل مدرسهلر ، مکتبلر ؛
اوقویوب یازمه بی تعمیمه چالیشدق یریر .
تاتارک یوزده بوکون آلتمش حقیله اوقور ؛
روسلرک حال بوکه نسبتلری غایت دوندر .
اغنیا ، ظن ایدرم ، سزدهده آز چوق اوله جق . .
شوقدر وارکه چوروک تختیه باصمازلر آیاق !
فقرا کز قیلیور ، عقلنه کلدجکه صلاہ ؛
اغنیا کزده ادا ایلسه اولمازمی زکاہ ؟
شویله طورسون بوتمنی یه قولاق ویرمه لری ،
صدر اعظم پاشا کز فطرہ آلیر ویرسه بری !
مابعدی وار

محمد عاکف

وحدت وجود

(۱۳)

کلنوبینک شو خلاصه سندن بز اک زیاده « ممکنات موجوده تجلی به
مظهریت شرطیلہ اعیان ثابتہ دن عبارت اولوب کندیلرله قائم وجودلری
یوقدر . انلر ازلاً ، ابدآ معدومدرلر . ایشته بوندن طولانی اعیان ثابتہ
رایحه وجودی شم ایتمه مشدر » فقرہ سی حقندہ عقلمز ایردیکی قدر
تفصیلاتہ کیریشہ جکز چونکه بحتمزک روحی بو نقطه در بو نقطه حل
ایدلکدن صکره وحدت وجود حقندہ آز چوق بر فکر حاصل ایدیلہ بیایر ،
اندن اوتہ سی فروعدن عبارتدر .

شو صورتله خلاصه ایدیلن وحدت وجوده مذهب تجلی ، مذہب
مظاهر ، مذهب حضرات ده تسمیه اولنورکه هپسینک متناسی بردر .

صرہ سی کلشکن فرنکلرک بو مذهب حقندہ کی فکرلرینه دائرہ
بر ایکی سوز سوبلیہ . فرنکلر مذهب تجلی یه « سیستم دولہ ماناسیون »
دیورلر ؛ ان کندی نقطه نظرلرندن شو صورتله محاکمه ایدیورلر :
کائناتی تشکیل ایدن ارواح واشباحدن کافہ سنک ، جوهر الہینک
برانہساطی ، بر جریانی نتیجه سی ، بنا برین اوجوهرک بر جزوی اولدیننی

فی الحقیقه بحثی بودادی به سوق ایتمک حدود خارجنده در . فقط صره سی کلنجه ضبط قلم ممکن اوله میسور . انک ایچون بزده بو مجبده بر ایکی سوز سوبلیه جکز .

اعتراضلرک بر نحیسی مذهب تجلی ، کافه موجوداتک اقتضای دائمی نتیجه سی اوله رق جناب حتمدن صدورینی قبول ایلدیکی جهته اراده مطلقه الهیه نظریه سیله غیر قابل تألیف ایش . بواعتراض نیچون مذهب تجلی به حصر ایدیلورده اراده مطلقه الهیه به قائل اولان مذاهب سائر به تشمیل اولمیسور . مثلاً جناب حق بو عالمی کوردیکمز حال اوزره یاراتمش عجبا بویه یاراتمش اراده سی اقتضاسندمی ایدی یوقسه ضروری ایدی . هر هانکی بر مذهب ایچون شقیندن برینی قبول ضروریدر . بنابرین بو اعتراضک مذهب تجلی به تخصیصی طوغری دکادر . چونکه هر مذهب حقنده وارد اوله بیلیر . کتب فلسفیه ده بو اعتراض دلایل قاطعه ایله رد ایدلمشدر .

شو حالده امر خلقتده تحقق ایتمین بر محذور نه دن جناب حقل تجلیسندمه تحقق ایتسون ! خلق اولسون ، تجلی اولسون ایکیسی ده افعال الهیه دن دکلیدر ؟ عوالمی بو صورته خلق ایدن بر خالق بشقه درلوده خلق ایده بیلیر ایدی . تجلیسی ده بویه در . بو صورته تجلی ایدن بر معبود بشقه صورته ده تجلی ایده بیلیر ایدی . خلقتده بو صورتی اختیار ایدن خالقک تجلیسندمه بو صورتی اختیار ایتسنه مانع نه ایدی . چونکه خلقی نه ایسه تجلیسی ده اودر . خلقتده اضطرار وارسه تجلیسندمه واردر ، یوقسه یوقدر .

بناء علیه تجلی الهی ایله مطلقه الهیه غیر قابل تألیفدر سوزنده منطق یوقدر .

علیتک انخاسیله موجوداتک عدم تمیزلری بحثنه کلنجه بجه بو اعتراضده اوته کی کی ضمیمدر بونک مذهب تجلی به تخصیصنه سبب یوق ، بشقه مسالکده تشمیل اولنه بیلیر . چونکه صور تجلیاتک نهج علیت اوزرینه واقع اولمش ، تجلیات متوالیه نک بو صورته وقوعی بزده فکر علیتی تولید ایش ایسه اوزمان نه دینه بیلیر ؟ شو حالده موجودات علل و معلولات صورتنسده تظاهر ایده بیله جکندن تمیزلرینه بر مانع قالمار عقولک جناب حقه منتهی اولدینی فرضیه سنه کوره انلره شراسنادی فصل ممکن اوله جنی حقنده کی اعتراضده منحصرأ بومذهبه قارشو سرد ایدیله جک بر اعتراض دکادر .

چونکه عالم تکوین ده جناب حقه منتهی در ، یعنی انک اثریدر . اندده بر نقایصک وجودینه حکم ایدن مسالک فلسفیه وار . مع مافیه خلقتک نقصانده حکمت ملاحظه ایتمین فیلسوفلرده خلقتک او نقصانیله برابر خالقک کالنه قارشو طوعاً و کرهاً سرفرو برده تسلیم اولمغه مجبوردرلر . نسکیم اولیورلرده . شو حالده یعنی اثرده ملاحظه اولنان نقصاندن طولانی مؤثرنک نقصانی نه زمان قبول ایدیلر سه عقولده مشهود اولان نقصانک ، عقولک منتهی اولدقلری عقل کل ایله انک خالقنده موجودیتی ده اوزمان قبول ایدیله بیلیر . شو مطالباتی سرد ایلکدن مقصدمن مذهب تجلی یی مدافعه دکادر

قبول ایدن مذهبله فلسفه اصطلاحجه مذهب تجلی دینیر . بو مذهب کوره ضیای شمسک منتهی شمس اولدینی کی مکوناتک منشاء ظهوری ده جناب حقدرد . ضیا و حررات نشریه فصل کونشک جوهرندن برشی اکسیلمز ایسه ظهور اشیا ایله جوهر ذاتنده برشی اکسیلمز . فقط اشیا منشاءلرندن تباعدلری نسبتنده کاللرینی ، صفوتلرینی غائب ایدرلر . بو مذهب « پانته ایزم » ک انک ساده فقط انک قبا بر شکلیدر . اجرام سماویه پرستشدن عبارت اولان « صائبیه » مذهبندن صکره ظهور ایتسنه نظراً انک مادیاتدن ده متجرد بر فرعی دیمکدر .

یهودی لک « قبال » دینلن مسالک تصرفلریله « غنوستیزم » مذهبک شعبات مختلفه سنده ، اسکندریه مدرسه سنده بو مذهبک بعض مرتبه تعدیلاته اوغرا دیلر رق ده دقیق بر صورته افراغ ایدلمش اشکالنه تصادف اولنور . مثلاً انلر عقل محضدن عبارت ، ذاتیه قائم اولان جناب حقدردن بر طاقم سلسله عقولک ظهورینه قائل اولیورلر . بوسلسله نک انک صوک حلقه سی ده موجودات مادیه در دیورلر .

« نه اون » دینلن بوعقول فکر ، ادراک حقیقت ، کله ، حیات کی حقایق تمثیل ایدر . « نه اون » لک عددی محدود دکادر ، بعضلری اوچوز الشمس درت قدر « نه اون » قبول ایدیورلر .

مذهب تجلینک بر چوق محاذیری واردر . مثلاً کافه موجوداتک براقضای دائمی نتیجه سی اوله رق جناب حقدن صدورینی قبول ایلدیکی جهته بو مذهب اراده مطلقه الهیه نظریه سیله قابل تألیف دکادر . مذهب تجلی بزه اشیا یی بر موجودک اثری دکل بلکه انبساطی صورتنسده تصور ایتدیورور . بو جهت فکر علیتک نفیی استلزام ایدر . فکر علیت نفی ایدیلنجه اشیا نک تعینات ذاتیه لر یله یکدیگرندن تمیز حقیقلرینی تصویر امکان قالمار . بومذهبک نتایج ضروریه سنندن بری ده اراده جزویه ایله انک وجودینه وابسته اولان اخلاقک رد و انکاریدر . حتی مذهب تجلی اربابندن بعضیلری منکر اتده منطقلرینه غایت سربست بر جولان ویردرک یوز قیزارته جق بر چوق احواله جرأت ایتشلردر .

بو مذهب اساساً بر یوزنده وجودی مشهود اولان « شر » ک منشائی تعیین ، وجود شری ، خیر محض اولان وجود الهی ایله تألیف مقصدینه بناء احداث ایدلمشدر .

حال بوکه عقول و نفوسک جناب حقدن بالاقتضا صدوری تقدیر ایدلدکن صکره دنیاده موجود اولان شری عقول صادرده کی نقصانه حمل ایتک نه وجهله قبول ایدیله بیلیر ؟ بومذهب کوره جناب حقلک غیر اولیوب انکه متحد اولسی لازم کلان مخلوقاتک مکمل اولماسی قبول ایدیله مز .

ایشته فرنکلرک مذهب تجلی حقنده سرد ایتدکلری اعتراضلرک خلاصه الخلاصه سی و هاله اولاده هر کسک عقلنه کله بیله جک اولان بو وبوکی بر طاقم اعتراضلردر .

مذهب تجلینک طوغری بلغنی یا کاشاغنی بر طرفه براقلم ده یالکز اکا قارشو سرد ایدیلن اعتراضلری شویله جه نظر تدقیق سن کچورلم .

صره سی کلیرسه اکا دائره بر ایکی سوز سوبلور . انجق بو مذهبه قارشو سردایدیلن اعتراضلرک یالکز اکا حصری موافق انصاف اولدیغنی کوسترمکدن عبارتدر . دینی اولسون، فلسفی اولسون بو کون بر مذهب ، بر مسالک یوقدرکه اکا قارشو بر طاقم اعتراضات سردی ممکن اولسون. علمده هر شیئه اعتراض، هراعتراضده بر صورتله دفع ایدیله بیایر. نه حال ایسه سوق کلام بزی بر از صدد خارجنه چیقاردی . اوپله ایسه صدد رجوع ایدلم .

فرید

اسلامده فن و فلسفه

ابوحامد محمد بن محمد بن احمد الطوسی الغزالی . - غزالی متفکرین اسلامیه آردسنده بر خارقه ده ، بر بارقه عرفان ، بر نادره دوراندر . ۴۵۰ تاریخنده خراسانده واقع طوس شهری جوارنده (غزالی) نام قریده طلوع ایدن بو نجم معرفت ، خلی مدت افق عالم اسلامده شعشه نازکمل اولمیشدر .

غزالی علوم شتی ده تبحر و طرز افادده تفرید ایتیشدی . کسکین ذکاسی ، متجسس روحی ، متعمق مفکره سیله بر معمای خلقتدر .
الکدرین محاکمه لر ، اک مشکی مسئلر ، اک مغلق مبحثلر غزالی ناک نور ذکاسی اوکنده وله نما بر انکشافه مظهر اوله رق پک بسیط برحاله کاش ، نزه وساده بر اسلوب متین ایله تصویر ایداشلردر . غزالی ناک پدری اورته حاللی بر تاجردی . طوسده صوف بیع واعمالیله اشتغل ایدیوردی . چوجوقلرنده [*] پارلایان نورذکا وفرط استعدادی بحق تقدیر ایدهرک تعلیم و تربیه لرینه اقدام تام کوسترمیشدی .

غزالی مقدمات علمی طوسده احمد بن محمدالراز کانیدن تعلم ایلدی . آز زمانده کوسترمش اولدینی اثر ذکا هرکفی حیرته برافشیدی . بر مدت صوکره بو بویوک روحه طوس افقاری طارکله که باشلادیغندن غزالی جرجانه قدر قوشمنه مجبور اولدی .

عطش دماغیسی تسکین ایدهرک بر منبع عرفان ، بر زلال معرفت آریوردی . جرجانده امام ابی نصرالاسماعیلی ناک درس لرینه ملازمته باشلادی . دماغی یاقوب قاووران احتیاج فکری پی اورادهده تسکین ایدهمامش اولملی که بر مدت صکره غزالینک ینه طوسه عودت ایتش اولدیغنی کوریوردی .

فقط میال اعتلا اولان روحاره ، خارقه فطرت بولسان دماغلره خاص اولان احتیاج تعالی ، آرزوی انکشاف ینه بو نادره دهایی ازعاج ایتکه باشلامشدی .

او وقتلر امام الحرمینک شهرت علمی سی طنین انداز آفاق اولمده ایدی . غزالی بودفعده طوسدن نیشابوره ، امام الحرمین ابوالمعالی

[*] غزالینک ابوالفتح مجدالدین اسمنده کی برادرده مشاهیر ماسدن وقوه نطقیه سیله ممتاز خطباءن ایدی .

الجوالینک سده عرفانه قوشیدی . بوراده فقه ، کلام ، جدل ، منطق ، حکمت طبیعی و فلسفه تحصیل وتبعنه قویولدی .

غزالی عطش دماغیسنه سکون بخش اوله جق زلال معرفتی آرتق بولمیشدی . استاذ شهرینک تاریخ ارتحانه قدر نیشابوری ترکه لزوم کورمیدی .

غزالی هنوز تحصیل صره لرنده ایکن اشتهاره باشلامشدی . فرط ذکاسی ، سلامت بیانی ، طرز افادده سی ، جودت قریحه سی ، رصانت محاکمه سی استاذینک فوق العاده مظهر تقدیری اولیوردی . امام الحرمینک تشویقیله نشر آثار واجرای تدریساته باشلادی . شعشه شهرتی ، دهها طلبه لک زماننده ، استاذینی بیله خسوفه اوغراته جق درجه لرده نوار ورنکین هاله لرله تنوج ایتکده ایدی .

بو اثنانده امام الحرمین ارتحال ایلدی . کعبه معالی عدایتیکی نیشابور ، آرتق غزالی نظرنده قارائلق بر زندان حالنه کلشیدی . تحمل ایدمیدی . نیشابوری ترک ایتکه مجبور قالدی .

(نظام الملک) ، اوتنه دهری غزالینک شهرت علمی سی ایشیدیوردی وکندیسنه غیابی برمودت وحرمت پرورده ایدیوردی .

نیشابوری ترک ایدن غزالی پی دعوت وکندیسیله (سرمن رأی) ده ملاقات ایلدی . مجلس ده عصرک اک بویوک عالم لری ده حاضر ایدیلر . حضور نظام ده مسائل شتی به طأد پک مهم مباحثه لر جریان ایتدی . غزالینک وقوف واحاطه علمی سی نظام الملکله برابر بوتون حضارک حیرت و تقدیری موجب اولمیشدی .

قدر شناس نظام ، امامک فضل و کمالی بحق تحیل و کندیسی بغدادده کی مدرسه نظامیه ریاست تدریسیه سنه تعیین ایتدی .

۴۸۴ تاریخندن ۴۸۸ تاریخنه قدر تام دورت سنه غزالی مدرسه نظامیه ده تدریس ایله مشغول اولمیشدر . کندیسنه خاص بر ناطقه ، بر سلاست بیانله اشغال ایتدیکی کرسی معظمک شانی بو مدت طرفنده بوس بوتون اعلا ایلشدر .

مجلس عرفانه مداومت ایدنر ، فضل و کمالی ، فصاحت بیانی ، اثنای تدریس ده ایراد ایتدیکی نکات دقیقه ناک علوی قارشوسنده مست ومبهوت قالیرلردی . غزالی بوضورتله مدرسه نظامیه ناک طنین انداز آفاق اولان شهرت علمی سی اعلا ایتدیکه ایدیوردی .

اثنای تدریسده مجلس عرفانه بیکلرجه سامعین طویلانیردی . غزالی بوراده تام درت سنه صورت مهادیده کوندوزلری تدریس وکیجه لری تبعاتله وقت کیرمیشدر .

تبعاتی ایلرله دیکه محاکات و بیانانده بر نوع خصوصیت کوریلدیوردی غزالی حیاتنک ایلاک دوره لرنده بویوک بر اشتیفاقه آغوش فلسفه یه آتمیشدی . مسالک فلسفی ناک کافه سی بکان یکان تدقیق ایدهرک بویولده نشریاتنه دوام ایدیوردی .

۴۸۸ تاریخنده غزالی بر دهره هر درلو مشاغل دنیویه وداع ایدهرک گوشه انزوایه چکلیدی . بو حال غزالینک حیاتنده پک بویوک بر وقعه صایلییر .